

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 4/2009

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	7
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009 rok.....	8
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.04.2009r.....	9
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	10
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Usługi doradcze.....	10
2.	Kredyty.....	10
3.	Programy rolnośrodowiskowe.....	13
4.	Płatności bezpośrednie.....	14
5.	Rekompensaty dorszowe.....	14
6.	1 milion dla rybaków.....	15
7.	Działalność pozarolnicza.....	15
8.	Tradycyjne wnioski.....	16
9.	Dzierżawy.....	16
10.	Rybackie rekompensaty.....	16
11.	Programy rolnośrodowiskowe – ciąg dalszy.....	17
12.	Zalesianie gruntów.....	18
13.	5 lat w Unii.....	19
14.	Cukrowe odszkodowania.....	20
15.	Zmiany w Krusie.....	21
16.	Rozwój mikroprzedsiębiorstw.....	21
17.	Działalność nierolnicza.....	22
18.	Dzierżawa gruntów.....	23
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	I Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki.....	23

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

Koniec pierwszego kwartału br. w stosunku do okresu sprzed roku, charakteryzował się wzrostem poziomu bezrobocia. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach w końcu marca wynosiła 102 436 osób i była o 1,3% (1 299 osób) wyższa niż na koniec lutego. W porównaniu do marca 2008 roku, liczba osób bezrobotnych zwiększyła się o 6,2%, tj. o 5 991 osób, natomiast od początku bieżącego roku bezrobocie w regionie wzrosło o 17,2% (15 016 osób). W marcu 2009 roku, w porównaniu do lutego, poziom bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim obniżył się w 6 powiatach (od 0,5% w powiecie nidzickim do 4,6% w powiecie gołdapskim). W pozostałych powiatach odnotowano wzrost liczby bezrobotnych na poziomie od 0,1% w powiecie bartoszyckim do 6,3% w Olsztynie. Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (marzec 2009 do marca 2008) wykazuje wzrost liczby bezrobotnych w 16 powiatach województwa (od 37 osób w powiecie gołdapskim, do 1 273 osób w Olsztynie), natomiast w pozostałych powiatach zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych, w granicach od 178 osób w powiecie braniewskim do 464 osób w powiecie giżyckim. W okresie marzec 2008 – marzec 2009 największy wzrost bezrobocia odnotowano w:

- mieście Olsztynie – o 34,4%,
- powiecie oleckim – o 28,1%,
- powiecie działdowskim – o 23,2%,
- powiecie etckim – 15,1%.

W kraju, w marcu w porównaniu do lutego odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o 2,3% (39,5 tys. osób), czyli o 1,0 pkt proc. większy niż w regionie warmińsko – mazurskim. Liczba bezrobotnych w kraju w końcu marca br. wynosiła 1 758,3 tys. Wzrost liczby bezrobotnych w końcu marca 2009r. w porównaniu do stanu z końca lutego odnotowano w 15 województwach, przy czym najsilniejszy w województwie wielkopolskim – o 4,9% (5,6 tys. osób), śląskim – o 4,4,% (6,5 tys. osób), dolnośląskim – o 3,4% (3,4 tys. osób), łódzkim – o 3% (3,4 tys. osób), pomorskim – o 3% (3,5 tys. zł) i małopolskim – o 3% (2,4 tys. zł). Jedynie w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 0,6%, tj. o 0,5 tys.

W marcu 2009 r. zwolnienia grupowe zgłosiło 18 firm, na łączną liczbę 462 osób:

- powiat elbląski: firma usługowa i branży meblarskiej – na 12 osób
- powiat ełcki: 2 firmy prowadzące działalność finansową, branży przemysłowej i łącznościowej – na 31 osób,
- powiat iławski – producent specjalistycznych pojemników i palet metalowych – na 54 osoby,
- powiat lidzbarski – produkcja odzieży – 70 osób,
- powiat nowomiejski – branża metalowa – 90 osób,
- powiat olsztyński – branża: finanse i logistyka – 5 osób,
- miasto Olsztyn – dwie firmy finansowe oraz z branży: łączność i logistyka – 111 osób,
- powiat ostródzki – produkcja łodzi – 77 osób,
- powiat piski – transport drzewny i firma finansowa – 12 osób.

W dalszym ciągu, część firm w regionie nie zgłasza zamiaru zwolnień grupowych do powiatowych urzędów pracy, stosując inne sposoby zmniejszania zatrudnienia, na przykład: rozwiązanie umów na mocy porozumienia stron, nie przedłużanie umów o prace zawartych na czas określony. W takich wypadkach pracodawca nie musi zgłaszać zamiaru zwolnień grupowych.

W marcu, w urzędach pracy regionu warmińsko - mazurskiego zarejestrowały się 342 osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy, od początku roku takich osób było 942. Według informacji powiatowych urzędów pracy, większość rejestrujących się bezrobotnych w marcu to osoby, które były zatrudnione w branży budowlanej, transportowej i meblarskiej, jak również osoby po zakończeniu prac interwencyjnych. Z zakładu przemysłu drzewnego w Piszcu, wpłynął do tamtejszego urzędu pracy wniosek o zorganizowanie stażu dla 90 osób (na okres do 6 miesięcy) oraz stażu dla 10 osób (na okres do 12 miesięcy). W celu wsparcia ekonomicznego pracodawcy, na dzień dzisiejszy staże rozpoczęło 61 osób. W okresie I kwartału br. grupowe zwolnienia pracowników zgłosiły 32 zakłady pracy na 829 osób. Do końca marca, wskutek tych zapowiedzi zwolniono 721 osób z 21 firm.

Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w lutym br., w stosunku do stycznia wzrósł o 0,8 pkt proc. i przedstawiał taką samą wartość jak w lutym przed rokiem. W kraju w porównaniu do stycznia br., wzrost wskaźnika stopy bezrobocia wynosił 0,4 pkt proc., a w stosunku do lutego 2008 roku stopa bezrobocia w kraju była niższa o 0,4 pkt proc. Natężenie bezrobocia w regionie jest nadal najwyższe w Polsce. Na koniec lutego 2009 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko–mazurskim wyniosła 18,9% i była ponad 1,5–krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 10,9%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada 18 osób bezrobotnych. W lutym 2009 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 8,0 pkt proc., natomiast w styczniu 2009 roku, podobnie jak w lutym 2008 roku, różnica ta wynosiła 7,6 pkt proc. Zahamowaniu uległa zatem, pozytywna tendencja zmniejszania się dystansu do krajowego wskaźnika stopy bezrobocia.

W regionie warmińsko–mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale są też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

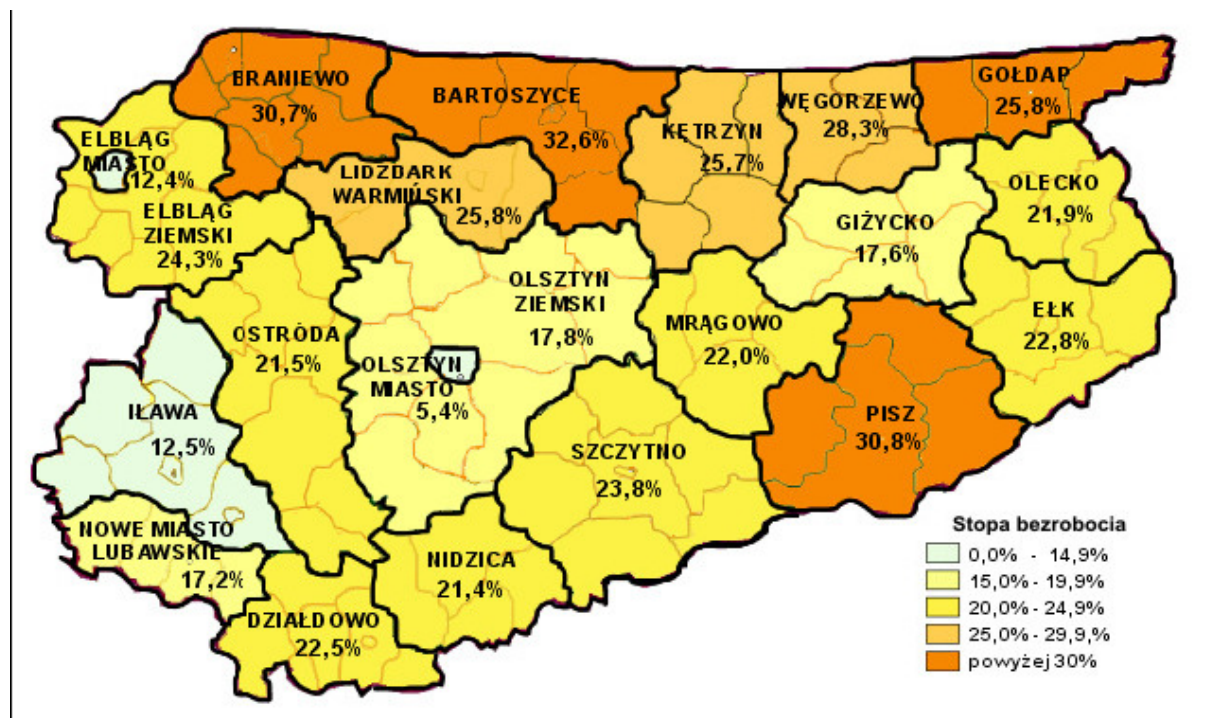
Najniższą stopą bezrobocia w lutym charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 5,4%,
- miasto Elbląg – 12,4%,
- powiat iławski – 12,5%.

Natomiast najwyższa stopa bezrobocia występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 32,6%,
- piskim – 30,8%,
- braniewskim – 30,7%,
- węgorzewskim – 28,2%.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w marcu 2009 r.

Podsumowanie

- Koniec pierwszego kwartału zaznaczył się dalszym wzrostem poziomu bezrobocia. W porównaniu z lutym 2009 r., liczba bezrobotnych na koniec marca była wyższa o 1,3% (1 299 osób) i wynosiła 102 436 osób. Od początku roku bezrobocie w regionie wzrosło o 17,2% (15 016 osób). W odniesieniu do końca I kwartału 2008 roku, wzrost poziomu bezrobocia wyniósł 6,2% (5 991 osób).
- Spośród przyczyn wzrostu liczby bezrobotnych w ostatnim okresie w regionie warmińsko – mazurskim wymienić należy:
  - ograniczanie zatrudnienia i likwidacja etatów,
  - nie przedłużanie przez pracodawców umów na czas określony,
  - rejestracja osób powracających po pracy z zagranicy - trudna sytuacja ekonomiczna w państwach członkowskich Unii Europejskiej, skłania wiele osób do powrotu i poszukiwania pracy w Polsce,
  - przyczyny sezonowe.
- Obserwowana ostatnio dekonstrukcja skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W marcu 2009r. zwolnienia grupowe oficjalnie zapowiedziało 18 firm, na łączną liczbę 462 osoby. Od początku br. zwolnienia grupowe zgłosiły 32 zakłady pracy na 829 osób. W okresie tym prace z tego powodu utraciło 721 osób z 21 firm. Generalnie od początku roku zarejestrowały się 942 osoby, które utraciły prace z przyczyn dotyczących zakładu pracy, również tych, którzy zostali objęci zwolnieniami grupowymi. Ze względu na sytuację na lokalnych rynkach pracy, wywołaną światową recesją,

Wojewódzki Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne rynki pracy, tak aby w każdej chwili podjąć w sytuacji kryzysowej, działania interwencyjne w zakresie wsparcia osób zagrożonych lub zwalnianych grupowo, a także pomocy pracodawcom mającym problemy z wykorzystaniem wszystkich dostępnych, wynikających ze znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, usług, programów i instrumentów rynku pracy.

- Stopa bezrobocia w końcu lutego 2009 roku kształtowała się podobnie jak w lutym przed rokiem na poziomie 18,9%. W kraju nastąpił spadek tego wskaźnika o 0,4 pkt proc. Regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.
- W stosunku do marca 2008 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 14,9 pkt proc.), kobiet (o 5,9 pkt. proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 2,6 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 1,6 pkt proc.), oraz osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,2 pkt proc.) Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 5,0 pkt proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 2,3 pkt proc.) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,7 pkt proc.).
- W marcu 2009 roku, urzędy pracy dysponowały 4 293 ofertami pracy, o 1 236 więcej niż w lutym oraz o 388 (o 8,3%) mniej niż w marcu przed rokiem. Ogółem w I kwartale 2009 roku zgłoszono 10 597 ofert pracy, o 2 068, tj. o 16,3% mniej niż w tym okresie przed rokiem. Zmniejszenie liczby zgłaszanych wolnych miejsc pracy związane jest ze spowolnieniem gospodarczym i ograniczeniem zapotrzebowania na pracowników.
- W województwie warmińsko – mazurskim widoczne staje się zjawisko rejestracji osób poszukujących pracy, po powrocie z zagranicy. Z ogólnej liczby osób napływających do bezrobocia w marcu 2,8% (363 osoby) stanowiły osoby rejestrujące się po powrocie z pracy za granicą. Od początku roku w województwie warmińsko – mazurskim, zarejestrowano 1 358 takich osób.
- W marcu 2009 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 4118 osób, a 3139 osób podjęło prace niesubsydiowaną. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba podejmujących prace niesubsydiowaną zmalała o 25,9%. W bieżącym okresie mniej było również o 7,8% uczestników aktywnych form.
- Ogółem, w okresie I kwartału bieżącego roku zaktywizowano 8 645 osób, a 8 474 osoby podjęły prace niesubsydiowaną. Jest to w porównaniu z rokiem ubiegłym o 5,5% mniej osób zaktywizowanych oraz o 31,4% tych, którzy podjęli prace na wolnym rynku (niesubsydiowaną).

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (50 667 osób, tj. 49,5%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 49 290 osób stanowili 51,1% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (do ubiegłego roku o 1,6 pkt. proc.).

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	976	122 297 183,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	73	124 629 153,44
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	131	7 814 170,37
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 985	345 575 727,42

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00

2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.04.2009r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	9	1 684 680,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	18	6	855 705,00	4	525 464,00
3.2 Chów i hodowla ryb	44	22	7 475 760,70	20	1 587 101,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	27	15	1 590 139,98	14	1 419 458,39
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	6	1 451 436,85
4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	74	71	3 172 931,30	69	2 624 626,68
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	17	12	7 370 995,00	13	7 296 244,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	2	268 756,00

4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	9	8 673 956,00
Razem	275	199	49 556 766,02	191	32 495 105,16

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.04.2009r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2008	31 545**	96 323 365,49*
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	338 232,89
Renty Strukturalne – Kampania 2008	345**	371 003,69
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2008	1 197	20 200 946,89
Grupy producentów rolnych	17	1 735 359,99***
Modernizacja gospodarstw rolnych	824	134 487 133,40
Modernizacja gospodarstw rolnych - II nabór 21-28.04.09r.	1 240	110 631 838,28
Ułatwianie startu młodym rolnikom I nabór – 03.03.2008 rok	249	12 450 000,00
Ułatwianie startu młodym rolnikom I I nabór – 25.03.2009 rok	16	800 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej – II nabór 15-22.04.09r.	19	24 545 489,46
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	163	14 224 049,00
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej – II nabór 15-22.04.09r.	123	10 194 847,50

*kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

2. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 30.04.2009r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności, które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 104
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub odmowie przyznania płatności, które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2008	16 191

Dane za rok 2007 na dzień 11.09.08r.

Dane za rok 2008 na dzień 26.03.09r.

V. AKTUALNOŚCI

1. Usługi doradcze

Usługi doradcze oraz koszty związane z uzyskaniem odpowiednich certyfikatów. Na to można dostać dotacje z dwóch nowych programów pomocowych na lata 2007-13.

Pomoc w wysokości 1500 euro można przeznaczyć na usługi doradcze związane z dostosowaniem gospodarstwa do zasady wzajemnej zgodności. Pierwszym krokiem do uzyskania wsparcia jest podpisanie umowy z odpowiednim podmiotem świadczącym tego typu usługi. Może to być Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Izby Rolnicze lub prywatne firmy, które mają akredytację Ministerstwa Rolnictwa.

Od tego roku o pomoc mogą ubiegać się także producenci wysokiej jakości żywności. Jest to zwrot kosztów związanych z uzyskaniem odpowiednich certyfikatów. Dotacje będą przyznawane na 5 lat. W zależności od rodzaju produkcji jest to od blisko tysiąca do ponad trzech tysięcy złotych.

2. Kredyty

W tym roku dostępnych jest 13 linii kredytowych, do których ARIMR stosuje dopłaty do spłaty oprocentowania. W planie finansowym Agencji na 2009 r. na dopłaty do oprocentowania kredytów: inwestycyjnych zarezerwowana została kwota **620 544 000 zł**, do kłęskowych zarezerwowana została kwota **192 557 000 zł**. W związku z dopłatami do spłaty odsetek minimalne oprocentowanie dla nowo udzielanych kredytów płacone przez biorących kredyty wynosi 2% w skali roku. Okres kredytowania zależy od tego z jakiej linii kredytowej się korzysta i wynosi od 8 do 20 lat, w tym karencja w spłacie kredytu wynosi od 2 do 3 lat.

Kwota kredytów nie może przekraczać:

- 80% inwestycji w gospodarstwie rolnym i nie więcej niż **4 mln zł**,
- 70% inwestycji w działach specjalnych produkcji rolnej i nie więcej niż **8 mln zł**,
- 70% inwestycji w przetwórstwie produktów rolnych i nie więcej niż **16 mln zł**.

Kredytobiorcami mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Kredyty preferencyjne, z wyjątkiem kredytów kłęskowych, nie są udzielane emerytom ani rencistom. Niektóre linie kredytowe stawiają przyszłym kredytobiorcom dodatkowe wymagania – np. o kredyt dla młodych rolników mogą ubiegać się osoby, które w dniu złożenia wniosku o kredyt nie ukończyły 40 r. ż. oraz posiadają wykształcenie rolnicze lub co najmniej trzyletni staż pracy w gospodarstwie rolnym.

Osoba zainteresowana uzyskaniem kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania powinna przygotować plan inwestycji (tzw. biznesplan) i złożyć go w banku współpracującym z Agencją wraz z wnioskiem o kredyt oraz kompletem dokumentów wymaganych przez bank. Plan inwestycji nie jest wymagany w przypadku kredytów kłęskowych obrotowych. Natomiast dodatkowym dokumentem przy ubieganiu się o kredyt kłęskowy – zarówno inwestycyjny jak i obrotowy jest opinia wojewody dotycząca zakresu i wysokości szkód oszacowanych po kłęsce przez komisję powołaną przez wojewodę.

Obecnie o kredyty preferencyjne można ubiegać się w następujących bankach:

- Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.,
- Banku Gospodarki Żywnościowej S.A.,
- Mazowieckim Banku Regionalnym S.A.,
- SGB Gospodarczym Banku Wielkopolski S.A.,
- ING Banku Śląskim S.A.,
- Banku Zachodnim WBK S.A.
- Banku Polska Kasa Opieki S.A.,

a także w bankach spółdzielczych zrzeszonych w BPS S.A., SGB GBW S.A. i MBR S.A.

W 2008 r. banki udzieliły kredytów inwestycyjnych na kwotę 2,3 mld zł oraz kredytów kłęskowych na kwotę 1,05 mld zł.

W bieżącym roku dostępnych jest 13 linii kredytowych, do których ARiMR stosuje dopłaty do oprocentowania:

1. kredyt na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i przetwórstwie produktów rolnych (Symbol nIP),
2. kredyt na zakup gruntów rolnych (Symbol nKZ),
3. kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie ukończyły 40 roku życia (Symbol nMR),
4. kredyt na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub powiększenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592) (Symbol nGR),
5. kredyt na realizację inwestycji w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie zapewniających wysoką jakość produktu (Symbol nNT),
6. kredyt na realizację inwestycji w rolnictwie i przetwórstwie produktów rolnych przez grupy producentów rolnych utworzone na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983 ze zm.) (Symbol nGP),

7. kredyt w ramach „Branżowego programu rozwoju wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” (symbol nBR10),
8. kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” (symbol nBR13),
9. kredyt na realizację inwestycji w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego, chłodnictwa składowego i przetwórstwa jaj w Polsce” (symbol nBR14),
10. kredyt na realizację inwestycji w ramach „Branżowego programu mleczarstwa” (symbol nBR15),
11. kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa, zaakceptowanego przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi i ministra właściwego do spraw finansów publicznych (Symbol nOR),
12. kredyty inwestycyjne na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach, gdzie szkody powstały w związku z klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru spowodowanego wyładowaniem atmosferycznym lub osuwisk ziemi (Symbol nKL01),
13. kredyty obrotowe na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach, gdzie szkody powstały w związku z klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru spowodowanego wyładowaniem atmosferycznym lub osuwisk ziemi (Symbol nKL02).

Przy udziale kredytów preferencyjnych można być finansowana większość inwestycji związanych z produkcją rolną lub przetwórstwem produktów rolnych. Gospodarstwa rolne mogą przeznaczyć kredyty m. in. na:

- zakup gruntów rolnych, jeżeli nie spowoduje przekroczenia powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha (do końca bieżącego roku można zaciągać kredyty preferencyjne przeznaczone wyłącznie na zakup gruntów rolnych, a od 2010 r. na zakup gruntów rolnych będzie można przeznaczyć jedynie część kredytu – nie więcej niż 10%),
- budowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją budynków lub budowli do produkcji rolnej, przechowywania lub magazynowania,
- zakup lub instalację maszyn, urządzeń do produkcji rolnej (nie starszych niż 5-letnie),
- zakładanie, wyposażenie sadów lub plantacji wieloletnich, w tym plantacji roślin energetycznych.

Natomiast zakłady przetwórstwa produktów rolnych mogą ubiegać się o kredyty preferencyjne np. na:

- budowę lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli służących do przetwórstwa i magazynowania produktów rolnych,
- zakup i instalację maszyn lub urządzeń do przetwarzania produktów rolnych, do magazynowania lub przygotowania produktów rolnych do przetwarzania, zapewniających jakość i bezpieczeństwo żywności,
- zakup środków transportu na potrzeby gospodarki magazynowej w zakładzie, a także specjalistycznych środków transportu związanych z dostawą surowca lub zbytem

produktów, zapewniających spełnienie warunków bezpieczeństwa żywności lub dobrostanu zwierząt.

Okres kredytowania zależy od linii kredytowej i nie może wynosić więcej niż **8 lat** (linie nIP, nBR, nKL01), **15 lat** (linie nKZ, nMR, nNT, nGP, nOR), lub **20 lat** (linia nGR), w tym karencja w spłacie kredytu nie może być dłuższa niż **2 lata**, a w przypadku kredytów z linii nBR, nGP i nOR – **3 lata**. Natomiast kredyty kłękowe obrotowe mogą być udzielane na okres do **4 lat**. Oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę wynosi obecnie 3% w przypadku linii nIP i 2% w przypadku pozostałych linii kredytowych.

3. Programy rolnośrodowiskowe

Rolnicy złożyli w okresie od 16 do 3 kwietnia br. 1672 wnioski o przyznanie pomocy na realizację programu rolnośrodowiskowego PROW 2007 – 2013. Wśród beneficjentów ubiegających się po raz pierwszy o wsparcie z tego działania największym zainteresowaniem cieszą się pakiety: ekstensywne trwałe użytki zielone (966 złożonych wniosków) i rolnictwo ekologiczne (596). Program rolnośrodowiskowy obejmuje 8 pakietów.

Biura powiatowe ARiMR przyjmują od 16 marca również wnioski kontynuacyjne od rolników, którzy przystąpili w 2008 r. do programu rolnośrodowiskowego oraz od tych, którzy wdrożyli taki program w latach 2004-2006 w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Rolnicy, którzy rozpoczęli realizację programu rolnośrodowiskowego w 2008 r., złożyli do 3 kwietnia 2472 wnioski kontynuacyjne i ubiegają się łącznie o dofinansowanie w wysokości około 15 mln zł. Ich wnioski dotyczą głównie pakietów ekstensywne trwałe użytki zielone (1486) i ochrona gleb i wód (1099). Dotychczas Agencja wypłaciła rolnikom realizującym program rolnośrodowiskowy finansowany z PROW 2007 – 2013 łącznie 157,5 mln zł.

Rolnicy kontynuujące programy rolnośrodowiskowe rozpoczęte w latach 2004–2006 złożyli w ciągu trzech tygodni (od 16 marca) 8491 wniosków o przyznanie pomocy przysługującej w 2009 r. Wnioski te opiewają na kwotę ponad 48,4 mln zł. W tej grupie najczęściej rolników realizuje pakiety; ochrona gleb i wód (5751 wniosków) i utrzymaniu łąk ekstensywnych (2235). Dotychczas rolnicy, którzy rozpoczęli program rolnośrodowiskowy w latach 2004 – 2006 otrzymali z ARiMR ze środków PROW 2007 - 2013 łącznie 1,31 mld zł.

Rolnik, który przystępujący do programu rolnośrodowiskowego, zobowiązuje się do realizowania wybranego pakietu w swoim gospodarstwie przez pięć lat i co roku może występować o przyznanie dofinansowania przewidzianego w tym pakiecie. Np. w pakiecie ochrona gleb i wód za uprawę międzyplonów ścierniskowych przez pięć lat można otrzymać po 400 zł/ha rocznie.

Wniosek o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych składa się do kierownika biura powiatowego Agencji, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę rolnika, w podstawowym terminie od 15 marca do 15 maja. W tym roku 15 marca przypadł w niedzielę, dlatego ARiMR rozpoczęła przyjmowanie wniosków w poniedziałek - 16 marca. Wnioski można składać też przez 25 dni kalendarzowych, po upływie podstawowego terminu, czyli do 9 czerwca, ale wtedy należna kwota płatności rolnośrodowiskowej zostanie pomniejszona o 1% za każdy dzień roboczy opóźnienia.

4. Płatności bezpośrednie

Tak szybkiego tempa wypłat dopłat bezpośrednich jeszcze w historii ARiMR nie było. W ciągu czterech miesięcy Agencja wypłaciła rolnikom 9,51 mld zł z tytułu płatności bezpośrednich i dopłat ONW. Ponad 1,37 mln rolników otrzymało płatności bezpośrednie za 2008 r. Na ich konta bankowe Agencja przekazała blisko 7,7 mld zł.

W tej kampanii Agencja obsługuje około 1,42 mln wniosków o przyznanie płatności obszarowych, które złożyli rolnicy w 2008 r. Na ich konta bankowe ARiMR przekazała w sumie ok. 9,03 mld zł z tytułu płatności obszarowych za 2008 r.

Wypłacanie dopłat ONW, wspierających prowadzenie działalności rolniczej na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania Agencja rozpoczęła w ubiegłym roku w połowie listopada, tj. o dwa tygodnie wcześniej niż w poprzednich latach. Ta decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapewniła szybszy dopływ pieniędzy do rolników produkujących na słabych glebach, gdzie skutki suszy były najbardziej odczuwane. O przyznanie takich dopłat ubiegało się w 2008 r. około 755 tys. rolników. Dotychczas ARiMR przekazała płatności ONW na konta bankowe ponad 732 tys. rolników, którzy otrzymali z tego tytułu 1,28 mld zł.

Już 98% rolników ubiegających się w 2008 roku o przyznanie **płatności cukrowej** otrzymało należne im pieniądze z tego tytułu. Na konta bankowe blisko **60 tys. rolników** Agencja przekazała ponad 467 mln zł. Całkowita koperta finansowa przeznaczona na te płatności za ubiegły rok wynosi około 498,2 mln zł.

Od 1 grudnia ARiMR realizuje także dwa nowe rodzaje płatności wprowadzone w 2008 r. Pierwsza z nich to **płatność do pomidorów**, przysługująca tym rolnikom, którzy złożyli w 2008 r. wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej oraz w roku gospodarczym 2006/2007 dostarczyli, na podstawie odpowiednich świadectw dostawy owoców i warzyw, pomidory do przetworzenia. Dotychczas Agencja wypłaciła z tego tytułu 1847 rolnikom, co stanowi 94% uprawnionych do tej płatności, blisko 22 mln zł. W 2008 roku koperta finansowa przeznaczona na płatności do pomidorów wynosi w sumie 22,8 mln zł.

Płatności do malin i truskawek przeznaczonych do przetwórstwa otrzymują rolnicy, którzy o to występowali we wnioskach składanych wiosną 2008 r. oraz dostarczyli do ARiMR umowę na przetworzenie tych owoców, zawartą z zatwierdzonym przez Agencję zakładem przetwórczym lub zobowiązanie do dostarczenia owoców miękkich. Umowa z przetwórcą takich owoców mogła być również zawarta w imieniu rolnika przez reprezentującą go organizację producentów owoców i warzyw albo przez zatwierdzonego przez ARiMR skupującego owoce miękkie. Dotychczas Agencja przelała na konta bankowe 31,5 tys. rolników (94% uprawnionych) ponad 40 mln zł z tytułu dopłat do uprawy truskawek i malin na cele przemysłowe. Limit środków przewidzianych na takie dopłaty za 2008 r. wynosi nieco ponad 65 mln zł.

5. Rekompensaty dorszowe

Z 420 armatorami ARiMR podpisała, w okresie od 16 marca do 2 kwietnia br., umowy o przyznanie rekompensat za zaprzestanie połowów dorsza w wyznaczonych okresach 2008 r. Agencja wypłaci tym armatorom w ramach „Pomocy publicznej z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej” rekompensaty w łącznej wysokości 14,24 mln zł. Umowy z armatorami, którzy mieli w 2008 r. 25 dniowe przerwy w połowach, mogą być zawierane do 30 czerwca br.

Wypłata rekompensaty przysługuje armatorom, którzy w 2008 roku posiadali kwotę połowową dorsza i udokumentują, że zaprzestali połowu tej ryby na Bałtyku Zachodnim,

w podobszarze 22-24, przez dowolnie wybrane 25 dni w okresie od 22 maja do końca czerwca oraz od 1 do 30 września 2008 roku. Wysokość tych rekompensat wypłacanych przez ARiMR zależy między innymi od długości statku rybackiego i waha się od 23 675 zł w przypadku jednostki o długości do 15 metrów, do 32 125 zł dla jednostki o długości powyżej 25 metrów i jest proporcjonalna do liczby dni w których zawieszona została działalność połowowa. Kwota rekompensaty może zostać zwiększona o 3 425 zł za każdą osobę pracującą na statku rybackim w okresie zaprzestania działalności połowowej, proporcjonalnie do udokumentowanej liczby dni, w których nie prowadzona była działalność połowowa. Rekompensaty za przerwy w połowach dorsza wypłacane są ze środków na „Pomoc publiczną z tytułu tymczasowego zawieszenia połowów”, przewidzianą w Programie „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”.

Środki finansowe pozwalają wypłacić rekompensaty wszystkim armatorom, którzy spełniają kryteria dostępu do pomocy.

Zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską, ARiMR ma do 30 czerwca wydłużony termin na wypłacenie pomocy finansowej wszystkim beneficjentom, którzy realizowali przedsięwzięcia w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”. Do pełnego zagospodarowania, niewykorzystanej do tej pory puli środków, jaka pojawiła się na przełomie roku przy korzystniejszym kursie wymiany euro na złotówki, przyczyni się dodatkowy nabór na działania „Chów i hodowla ryb” oraz „Przetwórstwo i rynek rybny”. W ramach tego naboru Agencja podpisała o dofinansowanie projektów: z działania „Chów i hodowla ryb” 33 umów na kwotę 3,47 mln zł, a z działanie „Przetwórstwo i rynek rybny” - 23 umowy na kwotę 23,41 mln zł.

6. 1 miliard dla rybaków

Prawie jeden miliard euro wyniesie unijne wsparcie dla polskiego sektora rybackiego w latach 2007-2013. W Sejmie trwają prace nad ustawą, która zagwarantuje wypłatę tych pieniędzy. W przeciwieństwie do funduszy dla rolników rybacy pieniądze będą otrzymywać zaliczkowo.

Pieniądze będą przeznaczone między innymi na restrukturyzację floty i tworzenie miejsc pracy dla tych, którzy zrezygnują z rybołówstwa. Projekt zakłada także wypłatę premii za trwałe zawieszenie działalności połowowej. Rząd przewiduje zmianę w zasadach wypłaty tej pomocy. Do tej pory pieniądze najpierw trzeba było wyłożyć z własnej kieszeni lub pożyczyć z banku. Refundacja następowała dopiero po zakończeniu inwestycji. Teraz wypłacane będą zaliczki.

Realizacja programu unijnego wsparcia dla rybołówstwa na lata 2007-2013 jest opóźniona. Komisja Europejska zatwierdziła polski program dopiero w październiku 2008 r. W rybołówstwie, rybactwie i przetwórstwie ryb pracuje obecnie około 30 tysięcy osób.

7. Działalność pozarolnicza

100 tysięcy na otworzenie lub rozwój dodatkowej działalności pozarolniczej. Tyle wynosi wsparcie o jakie może ubiegać się rolnik domownik. W sumie do rozdysponowania jest ponad 370 milionów złotych. Zainteresowanie beneficjentów jest zróżnicowane w skali kraju. Są województwa, w których jest już duża część środków zajęta. Najwięcej wniosków złożyli rolnicy z Wielkopolski. Tam środków wystarczy jeszcze tylko dla kilkudziesięciu osób. Ponad połowę z przyznanego limitu wykorzystali także rolnicy z Warmii i Mazur oraz Pomorza. Najmniej chętnych na

wsparcie jest w województwach: łódzkim, świętokrzyskim i lubelskim. Najwięcej przedsiębiorców zgłosiło się po unijne dotacje na Mazowszu. Na inwestycje w przetwórstwo rolno-spożywcze można dostać aż 20 milionów złotych a do wydania jest ponad 600 milionów złotych. Zostało wykorzystane już około 60% zaplanowanej puli finansowej. Co można ocenić jako bardzo duże zainteresowanie wsparciem.

Gdy wszystkie środki zostaną już wykorzystane Agencja Restrukturyzacji będzie przyjmowała wnioski jeszcze przez jeden dzień.

8. Tradycyjne wnioski

Rolnicy wytwarzający produkty tradycyjne, zarejestrowane w unijnym systemie – będą mogli liczyć na wsparcie. Resort rolnictwa zapowiada, że jeszcze w kwietniu rozpocznie się przyjmowanie wniosków o dofinansowanie uczestnictwa we Wspólnotowym systemie produktów prawnie chronionych.

Do tej pory na unijnej liście polskich produktów tradycyjnych, chronionych prawem Wspólnotowym, znajduje się 8 artykułów spożywczych. Są to bryndza podhalańska, oscypek, rogal świętomarciński, miody pitne i mód wrzosowy z Borów Dolnośląskich. Ale nadanie unijnych certyfikatów to nie tylko ochrona prawna, ale również doskonała promocja. Wiedzą o tym pszczelarze, którzy w ubiegłym roku do Niemiec sprzedali ponad 300 ton miodu wrzosowego. W kolejce po unijny certyfikat czekają kolejne cztery produkty, a to oznacza, że lista towarów prawnie chronionych wkrótce wydłuży się do 12.

Pomimo tego, że w porównaniu do unijnych sąsiadów, polskich produktów jest stosunkowo niewiele – resort zdecydował o wsparciu ich producentów. Będą oni mogli liczyć na zwrot kosztów uczestnictwa w systemach jakości oraz na wsparcie kampanii promocyjnych i informacyjnych. Pierwsze działanie zostanie uruchomione jeszcze w kwietniu, nabór wniosków jeszcze w kwietniu, maj – czerwiec będzie uruchomione II działanie – wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych. W ramach PROW-u na lata 2007 – 13 do wydania będzie 110 milionów euro.

9. Dzierżawy

Pomysł Ministerstwa Rolnictwa zakładał trwałe rozdysponowanie miliona 800 tysięcy hektarów, które państwo obecnie dzierżawi. Rząd twierdzi, że zmiany są konieczne, gdyż w 2012 roku kończy się zakaz kupowania polskich gruntów ornych przez cudzoziemców. Z każdej dzierżawy 30 % ziemi miałyby trafić z powrotem do Agencji Nieruchomości Rolnych. Następnie Agencja sprzedałaby te ziemie rolnikom prowadzącym gospodarstwa rodzinne. Pozostałe 70% dzierżawcy mogliby kupić na zasadzie pierwszeństwa korzystając z preferencyjnych kredytów. Rząd przyznaje, że realizacja pomysłu jest możliwa pod jednym, ale bardzo istotnym warunkiem. Jest to możliwe, jeżeli dzierżawcy się zgodzą, że 30% z obecnie dzierżawionej powierzchni ziem, będzie można przekazać do Skarbu Państwa. Problem w tym, że dzierżawcy od początku głośno protestują przeciwko planom rządu. Przypominają, że ziemie dzierżawią na podstawie wciąż obowiązujących umów. Te gospodarstwa, mają umowy podpisane na 30 lat. Głównie na 30 lat. I te umowy są stałe, niezmiennie i nienaruszalne. Rządowe prace nad projektem ciągną się od wielu miesięcy i nie wiadomo kiedy się zakończą. Obecnie ustawa znajduje się w Rządowym Centrum Legislacji oraz Radzie Legislacyjnej. Prawnicy muszą odpowiedzieć na pytanie czy „zabranie” 30% dzierżawionych gruntów, jest zgodne z prawem. Na koniec 2008 roku było 113 tysięcy czynnych umów dzierżawy. Najwięcej

na działki o powierzchni do 5 hektarów. Najmniej było dzierżaw największych o powierzchni ponad 1000 hektarów.

10. Rybackie rekompensaty

Z 481 armatorami ARiMR podpisała, w okresie od 16 marca do 16 kwietnia br., umowy o przyznanie rekompensat za zaprzestanie połowów dorsza w wyznaczonych okresach 2008 r. Ubiegają się oni łącznie o pomoc w wysokości 16,24 mln zł. Do 16 kwietnia 16 armatorów otrzymało blisko 600 tys. zł takich rekompensat wypłacanych przez ARiMR w ramach „Pomocy publicznej z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej”. Umowy z armatorami, którzy mieli w 2008 r. 25 dniowe przerwy w połowach, mogą być zawierane do 30 czerwca br.

Wypłata rekompensaty przysługuje armatorom, którzy w 2008 roku posiadali kwotę połowową dorsza i udokumentują, że zaprzestali połowu tej ryby na Bałtyku Zachodnim, w podobszarze 22-24, przez dowolnie wybrane 25 dni w okresie od 22 maja do końca czerwca oraz od 1 do 30 września 2008 roku. Wysokość tych rekompensat wypłacanych przez ARiMR zależy między innymi od długości statku rybackiego i waha się od 23 675 zł w przypadku jednostki o długości do 15 metrów, do 32 125 zł dla jednostki o długości powyżej 25 metrów i jest proporcjonalna do liczby dni w których zawieszona została działalność połowowa. Kwota rekompensaty może zostać zwiększona o 3 425 zł za każdą osobę pracującą na statku rybackim w okresie zaprzestania działalności połowowej, proporcjonalnie do udokumentowanej liczby dni, w których nie prowadzona była działalność połowowa. Rekompensaty za przerwy w połowach dorsza wypłacane są ze środków na „Pomoc publiczną z tytułu tymczasowego zawieszenia połowów”, przewidzianą w Programie „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Środki finansowe pozwalają wypłacić rekompensaty wszystkim armatorom, którzy spełniają kryteria dostępu do pomocy.

Zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską, ARiMR ma do 30 czerwca wydłużony termin na wypłacenie pomocy finansowej wszystkim beneficjentom, którzy realizowali przedsięwzięcia w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”. Do pełnego zagospodarowania, niewykorzystanej do tej pory puli środków, jaka pojawiła się na przełomie roku przy korzystniejszym kursie wymiany euro na złotówki, przyczyni się dodatkowy nabór wniosków na działania „Chów i hodowla ryb”, „Przetwórstwo i rynek rybny” oraz „Złomowanie statków rybackich”. W ramach tych naborów wniosków Agencja podpisała 33 umowy o dofinansowanie projektów: z działania „Chów i hodowla ryb” na kwotę 3,47 mln zł, 23 umowy o wsparcie z działanie „Przetwórstwo i rynek rybny” na kwotę 23,41 mln zł oraz 4 umowy o przyznanie pomocy finansowej na „Złomowanie statków rybackich” na kwotę 450 tys. zł.

11. Programy rolnośrodowiskowe

Rolnicy złożyli w okresie od 16 marca do 10 kwietnia br. 2341 wniosków o przyznanie pomocy na realizację programu rolnośrodowiskowego PROW 2007 – 2013. Wśród beneficjentów ubiegających się po raz pierwszy o wsparcie z tego działania największym zainteresowaniem cieszą się pakiety: ekstensywne trwałe użytki zielone (1327 złożonych wniosków) i ochrona gleb i wód (813). Program rolnośrodowiskowy obejmuje 8 pakietów.

Biura powiatowe ARiMR przyjmują od 16 marca również wnioski kontynuacyjne od rolników, którzy przystąpili w 2008 r. do programu rolnośrodowiskowego oraz od tych, którzy wdrożyli taki program w latach 2004-2006 w ramach Planu Rozwoju Obszarów

Wiejskich. Rolnicy, którzy rozpoczęli realizację programu rolnośrodowiskowego w 2008 r., złożyli do 10 kwietnia 3388 wniosków kontynuacyjnych i ubiegają się łącznie o dofinansowanie w wysokości ponad 22 mln zł. Ich wnioski dotyczą głównie pakietów ekstensywne trwałe użytki zielone (1955) i ochrona gleb i wód (1509). Dotychczas Agencja wypłaciła rolnikom realizującym program rolnośrodowiskowy finansowany z PROW 2007 – 2013 łącznie 161 mln zł.

Rolnicy kontynuujące programy rolnośrodowiskowe rozpoczęte w latach 2004–2006 złożyli w ciągu czterech tygodni (od 16 marca) 11579 wniosków o przyznanie pomocy przysługującej w 2009 r. Wnioski te opiewają na kwotę ponad 71,2 mln zł. W tej grupie najwięcej rolników realizuje pakiety; ochrona gleb i wód (8188 wniosków) i utrzymaniu łąk ekstensywnych (3200). Dotychczas rolnicy, którzy rozpoczęli program rolnośrodowiskowy w latach 2004 – 2006 otrzymali z ARiMR ze środków PROW 2007 - 2013 łącznie 1,32 mld zł.

Rolnik, który przystępujący do programu rolnośrodowiskowego, zobowiązuje się do realizowania wybranego pakietu w swoim gospodarstwie przez pięć lat i co roku może występować o przyznanie dofinansowania przewidzianego w tym pakiecie. Np. w pakiecie ochrona gleb i wód za uprawę międzyplonów ścierniskowych przez pięć lat można otrzymać po 400 zł/ha rocznie.

12. Zalesianie gruntów

Rolnicy, którzy zalesili w ramach PROW 2007-2013 grunty rolne oraz grunty inne niż rolne mogą od 16 marca br. składać w biurach powiatowych ARiMR wnioski kontynuacyjne o wypłatę w 2009 r. premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej. Zgodnie z tym programem, premia pielęgnacyjna przysługuje rolnikowi przez 5 lat a premia zalesieniowa przez 15 lat na udane uprawy leśne. Do 10 kwietnia rolnicy złożyli w Agencji 746 wniosków, najwięcej przyjęły biura powiatowe ARiMR na Mazowszu – 139 i woj. warmińsko-mazurskim – 121. W związku ze zmianą przepisów, począwszy od 2009 r. wnioski o wypłatę pomocy za grunty rolne i grunty inne niż rolne zalesione w ramach PROW 2007-2013 składa się w terminie od 15 marca do 15 maja do kierownika biura powiatowego Agencji, do którego został złożony wniosek o przyznanie pomocy na zalesianie. Ponieważ w tym roku 15 marca wypadł w niedzielę, przyjmowanie wniosków rozpoczęło się w poniedziałek 16 marca. Wniosek o wypłatę pomocy za grunty zalesione w ramach PROW 2007-2013, może być złożony także w okresie 25 dni kalendarzowych po podstawowym terminie przyjmowania wniosków, tj. do 9 czerwca 2009 roku. Jednak będzie to skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty należnych płatności za każdy dzień roboczy.

Nie uległ natomiast zmianie termin przyjmowania wniosków kontynuacyjnych od rolników, którzy zalesili grunty rolne w latach 2004-2006 w ramach wdrażanego wtedy Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wnioski o wypłatę płatności, za zalesione wtedy grunty rolne, należy złożyć w terminie od 1 czerwca do 15 lipca 2009 r. ARiMR ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 wypłaciła łącznie ponad 106 mln zł na zalesianie gruntów rolnych realizowane w latach ubiegłych. Z tej kwoty nieco ponad 50,5 mln zł otrzymali rolnicy, którzy przeznaczili grunty rolne pod uprawy leśne w latach 2004 – 2006 i otrzymują premie pielęgnacyjne i zalesieniowe.

13. 5 lat w UE

Właśnie mija pięć lat od czasu, gdy Polska stała się członkiem Unii Europejskiej. Wejście do tej największej struktury gospodarczej i politycznej na świecie oznaczało m.in. możliwość skorzystania ze wszystkich instrumentów wspólnej polityki rolnej UE. Dzięki temu, do naszego kraju zaczęły trafiać poważne unijne środki pomocowe na rozwój polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich. W Polsce instytucją odpowiedzialną za rozdysponowanie znacznej części tego wsparcia została Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która już wcześniej przekazywała na wieś tzw. środki przedakcesyjne. Od początku swojego istnienia, czyli od 1994 roku, Agencja przekazała łącznie 83,4 mld zł na wsparcie polskiego rolnictwa, przedsiębiorstw przetwórstwa żywności i rozwój obszarów wiejskich. Z tej kwoty 66,6 mld zł to środki unijne i krajowe wypłacone od maja 2004 roku do marca 2009 w ramach różnych unijnych programów pomocowych i z tytułu dopłat bezpośrednich (w tym 44,4 mld. zł pochodziło z UE). Przeciętne polskie gospodarstwo w ciągu tych 5 lat za pośrednictwem ARiMR otrzymało przeszło 26,6 tysiąca zł. Najwięcej pieniędzy przypadło na gospodarstwo w województwie warmińsko-mazurskim, bo przeszło 66 tysięcy zł, a najmniej w Małopolskim, gdzie przeciętna to ponad 8 tysięcy 200 zł. Ta skala rozdysponowanych środków odegrała bardzo ważną i pozytywną rolę w unowocześnieniu rolnictwa, przyczyniła się do poprawy rolniczych dochodów i przyspieszyła unowocześnianie obszarów wiejskich w Polsce.

W latach 1994-2002 ARiMR udzielała pomocy ze środków krajowych a od 2002 roku, jeszcze przed przyjęciem Polski do UE, w naszym kraju wdrażany był przedakcesyjny program na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich na lata 2002-2006 o nazwie SAPARD. Program ten wspierał przebudowę polityki rolnej w krajach kandydujących do UE, a głównym jego celem było przygotowanie instytucjonalno-prawne krajów – kandydatów do korzystania po akcesji z dużo większych funduszy unijnych. ARiMR została wyznaczona przez MRiRW do pełnienia funkcji agencji płatniczej dla tego programu. W wyniku Programu SAPARD zakończono realizację ponad 22,7 tys. projektów, a ARiMR wypłaciła beneficjentom 4,5 mld zł, z czego niemal 3,24 mld zł już po akcesji Polski do UE.

Od maja 2004 roku, polskie rolnictwo mogło korzystać z innych form unijnych pomocy i budowy konkurencyjności europejskiego rolnictwa. Najważniejszym instrumentem wsparcia, biorąc zwłaszcza pod uwagę wielkość środków, jest system dopłat bezpośrednich. Polska, mimo wsparcia z budżetu krajowego, zaczynała wypłacać te dopłaty z niższego poziomu, w stosunku do obowiązującego w krajach „starej” Unii, ale z roku na rok wysokość wypłat wzrasta i w 2012 roku, unijne środki przeznaczone na płatności obszarowe będą takie same we wszystkich krajach wspólnoty. W ciągu pięciu lat obecności Polski w UE rolnicy otrzymali 37,6 mld zł z tytułu płatności bezpośrednich. Dopłaty te przysługują producentom rolnym posiadającym co najmniej 1 ha użytków rolnych utrzymywanych w tzw. dobrej kulturze rolnej. Ich wysokość jest uzależniona od rodzajów prowadzonych upraw. Co roku dopłaty takie otrzymuje około 1,4 mln rolników.

W latach w 2004 – 2006 wdrażany był przez ARiMR Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich, który wspierał społeczne, ekonomiczne i środowiskowe aspekty zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Agencja wypłaciła w ramach wsparcia z tego programu 11,34 mld zł. Najwięcej, około 3,7 mld zł otrzymali prowadzący działalność rolniczą na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Na wsparcie przeznaczone na dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej polscy rolnicy otrzymali z ARiMR około 2,43 mld zł.

W latach 2004 – 2006 ARiMR realizowała też dwa Sektorowe Programy Operacyjne. SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” miał na celu poprawę konkurencyjności oraz zapewnienie

zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Natomiast zadaniem SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006” było dostosowanie nakładu połowowego do zasobów, a także odnowa i modernizacja floty rybackiej oraz ochrona i rozwój zasobów wodnych. SPO „Rolny...”. uruchomiony został w drugiej połowie 2004 r. ARiMR wdrażała 9 działań z tego Programu, a Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) i Samorzady Województw (SW) - po 3 działania. Dzięki temu programowi na polska wieś trafiło łącznie 6,5 mld zł. Z tej kwoty ARiMR w ramach wdrażanych działań wypłaciła 5,3 mld zł, wyczerpując w 96,5% limit środków przewidzianych na ten program. Ponad trzy czwarte tej kwoty zostało przeznaczone na inwestycje w gospodarstwach rolnych, maksymalna kwota jaką mógł otrzymać jeden beneficjent i jedno gospodarstwo wynosiła 300 tys. zł, oraz na poprawę przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.

W drugiej połowie 2004 r. uruchomiono także SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb na lata 2004–2006”. Od uruchomienia tego Programu do końca marca 2009 r. ARiMR wypłaciła blisko 814 mln zł.

Od 2007 roku w Unii Europejskiej realizowany jest nowy program wsparcia dla obszarów wiejskich, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, który umożliwia kontynuację procesu modernizacji i rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej oraz wsi. Łączny budżet tego Programu to 17,2 mld euro, z czego 13,2 mld euro to środki z UE. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest agencją płatniczą dla wszystkich wydatków w ramach PROW 2007-2013 i podmiotem wdrażającym dla większości działań (13 z 21). Odpowiada także za wdrażanie pomocy technicznej w tym Programie. Niemal wszystkie działania realizowane przez ARiMR zostały uruchomione, a Agencja wypłaciła do tej pory wsparcie w wysokości 6,78 mld zł. Największe kwoty pomocy ARiMR przekazała dotychczas na wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, tzw. ONW – 2,67 mld zł, renty strukturalne – około 1,7 mld zł oraz realizowane przez rolników programy rolnośrodowiskowe – około 1,5 mld zł. Kluczowy dla realizacji PROW 2007-13 jest rok obecny, gdyż ARiMR uruchomiła wszystkie zawarte w nim „działania” (poza rentami strukturalnymi). Dzięki temu w tym roku Agencja wypłaci, w ramach dopłat bezpośrednich jak i PROW 2007-13, rekordową kwotę prawie 20 miliardów złotych.

14. Cukrowe odszkodowania

Rolnicy, którzy w wyniku reformy unijnego rynku cukru przestali uprawiać buraki cukrowe już niedługo otrzymają rekompensaty z Brukseli. Odszkodowanie zostanie wypłacone w jednej, a nie jak początkowo planowano, dwóch ratach.

W wyniku reformy rynku cukru w Unii Europejskiej doszło do drastycznego zmniejszenia produkcji cukru. W niektórych krajach takich jak na przykład Irlandia całkowicie z niej zrezygnowano. Ograniczenie dotknęły także rolników. Teraz Bruksela za swoje pomysły płaci rachunki. W czerwcu tego roku zostaną przekazane pieniądze dla wszystkich producentów cukru, z których część będzie przeznaczona dla nich w ramach tych z rzeczonych kwot cukru, a pozostała część dla plantatorów.

W spółkach cukrowych trwa weryfikacja rolników, którym pomoc się należy. Rekompensaty zostaną wypłacone po kursie euro do złotego z 29 maja tego roku.

W wyniku reformy unijnego rynku cukru polski limit produkcji spadł z miliona 700 tysięcy do miliona 400 tysięcy ton.

15. Zmiany w Krusie

Pierwszego października wejdzie w życie nowelizacja ustawy o KRUS-ie. Składki ubezpieczeniowe mają być zróżnicowane, a dla niewielkiej grupy rolników podwyższone. Krytycy zmian twierdzą, że są one niepotrzebne i proponują dużo dalej idącą reformę.

Rządowy projekt nowelizacji został przegłosowany bez większych problemów. Zmiany poparły wszystkie kluby sejmowe. Główne zmiany nowelizacji ustawy dotyczą zwiększenia składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, w zależności od osiągniętego dochodu, który jest szacowany na podstawie hektarów przeliczeniowych. Wysokość składek pozostanie bez zmian dla właścicieli gospodarstw do 50 hektarów przeliczeniowych. Większe gospodarstwa będą płaciły dodatkową składkę. W praktyce podwyżki dotknął zaledwie 15,5 osób i przyniosą budżetowi 10 milionów złotych. To nie podoba się przedsiębiorcom z Business Center Club, którzy od dawna krytykują KRUS wzywając do głębokiej reformy systemu rolniczych emerytur. BCC proponuje m.in. całkowite ograniczenie subsydiowania świadczeń dla rolników mających więcej niż 50 hektarów. Na to jednak się na razie nie zanoszą. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego po wejściu zmian w życie rozpocznie przystosowania swoich systemów komputerowych do nowych zasad naliczania składek. W KRUS-ie ubezpieczonych jest 1,5 miliona osób. Tegoroczna dotacja budżetu państwa na ten cel wynosi 16 miliardów 400 milionów złotych.

16. Rozwój mikroprzedsiębiorstw

Duże pieniądze na małe firmy. Nawet 300 tysięcy złotych będzie można otrzymać na nowe miejsca pracy na obszarach wiejskich. Od 5 do 18 maja Agencja Restrukturyzacji będzie przyjmować wnioski na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

Aby dostać zwrot połowy kosztów związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, inwestycje trzeba wykonać najpierw za własne pieniądze.

TWORZENIE I ROZWÓJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

100 tys. zł – zatrudnienie 1-2 osób

200 tys. zł – zatrudnienie 3-4 osób

300 tys. zł – zatrudnienie 5 osób

100 tysięcy złotych przysługuje za zatrudnienie jednej lub dwóch osób. Dwa razy tyle można dostać gdy powstaną 3 albo cztery nowe miejsca pracy. Na 300 tysięcy mogą liczyć tylko ci którzy zatrudnią co najmniej 5 osób. Gdy firma zajmuje się przetwórstwem produktów rolnych może dostać najwyżej 100 tysięcy złotych. Liczy się także wielkość miejscowości, na terenie której zakład działa. Na obszarach miejsko-wiejskich, z tym, że w miejscowościach do 5 tysięcy mieszkańców, bądź 20 tysięcy mieszkańców – to jest w zależności od tego, czy świadczy usługi na rzecz gospodarstw rolnych czy nie. Kolejny warunek jaki trzeba spełnić to odpowiednia liczba zatrudnionych osób czyli nie więcej niż 10 oraz obrót nie przekraczający 2 milionów euro rocznie.

17. Działalność nierolnicza

Od 15 do 29 kwietnia br. Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły w skali kraju 1591 wniosków o przyznanie pomocy z działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, finansowanego z PROW 2007 -2013. Największe zainteresowanie tym działaniem jest w Wielkopolsce. Oddział Regionalny ARiMR przyjął tam do środy, 29 kwietnia, 344 wnioski, które wyczerpują w 100,85% pulę środków przewidzianą w br. dla tego regionu. Niewiele brakuje też do wyczerpania tegorocznego limitu środków w woj. **warmińsko-mazurskim**, gdzie rolnicy złożyli do tej pory 121 wniosków, wykorzystując limit środków w blisko 100,86%. Natomiast w niewielkim stopniu, jak do tej pory, zainteresowani są możliwością skorzystania z tej pomocy rolnicy z województw łódzkiego i świętokrzyskiego. Ostatnim dniem przyjmowania wniosków na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” w danym województwie będzie następny dzień po dniu, w którym przyjęte wnioski wyczerpią w co najmniej 120% limit środków przewidzianych dla tego regionu, lecz nie później niż 31 grudnia 2009 r.

Na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” przewidziano w tegorocznym naborze ponad 370,8 mln zł. Środki te zostały podzielone na koperty wojewódzkie. Rolnik lub jego domownik może otrzymać do 100 tys. zł na rozwój działalności innej niż rolnicza, a średnia kwota, o jaką ubiegają się w tym naborze wynosi 83,16 tys. zł w przeliczeniu na jeden wniosek.

Liczba złożonych wniosków i stopień wykorzystania limitu finansowego w poszczególnych województwach do dnia 29 kwietnia 2009 r. przedstawia się następująco:

Lp.	Województwo	Limit środków finansowych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków
1	Dolnośląskie	13 537 029,18	62	35,54%
2	Kujawsko - pomorskie	17 357 071,42	117	58,12%
3	Lubelskie	53 220 931,42	93	13,27%
4	Lubuskie	5 600 253,12	53	78,80%
5	Łódzkie	35 715 509,82	29	7,23%
6	Małopolskie	32 155 083,68	66	15,61%
7	Mazowieckie	59 340 412,35	207	29,46%
8	Opolskie	8 010 953,34	33	31,67%
9	Podkarpackie	26 999 885,47	76	18,09%
10	Podlaskie	21 993 041,82	162	58,04%
11	Pomorskie	10 458 746,59	96	76,61%
12	Śląskie	11 163 413,22	37	27,98%
13	Świętokrzyskie	27 667 467,84	34	10,56%
14	Warmińsko - mazurskie	10 236 219,14	121	100,86%
15	Wielkopolskie	30 782 839,07	344	100,85%
16	Zachodniopomorskie	6 638 708,74	61	78,93%

18. Dzierżawa gruntów

Jak wynika z najnowszych danych w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa znajduje się 2,3 mln ha, z czego 1,8 mln ha pozostaje w dzierżawie. Najwięcej dzierżawionych gruntów jest na obszarze województw: zachodniopomorskiego (355 tys. ha), wielkopolskiego (239 tys. ha) i **warmińsko-mazurskiego (236 tys. ha)**. Natomiast najmniej gruntów Agencja wydzierżawia w dzierżawie w łódzkim (20,3 tys. ha), świętokrzyskim (11,8 tys. ha) i w małopolsce (10,4 tys. ha).

Powierzchnia gruntów wydzierżawianych przez ANR w kolejnych latach wyraźnie spada. Na koniec 2008 r. było 113 tys. czynnych umów dzierżawy. Najwięcej na działki o powierzchni do 4,99 ha, najmniej zaś na największe nieruchomości (ponad 1000 ha). Trend ten jednak zmienia się. W ostatnim okresie liczba dzierżaw nieruchomości o małych powierzchniach zmniejsza się (w umowach zawieranych w 2008 r. dzierżawa tak małych nieruchomości stanowiła ok. 21 % ogólnej liczby zawartych umów).

Dzierżawa, jako sposób użytkowania czasowego, z założenia posiada cechę rotacji. Wraz z wydzierżawianiem przez Agencję kolejnych nieruchomości część z nich wraca do ponownego rozdysponowania. Wiąże się to zarówno z wygasaniem umów dzierżawy, z upływem terminów na jakie zostały zawarte, jak również z rozwiązywaniem umów, a także wyłączeniem części nieruchomości z trwających umów dzierżawy. Z tych powodów w 17-letnim okresie funkcjonowania Agencji z dzierżaw powróciło ok. 3 mln ha. W ubiegłym roku czynsz dzierżawny dla nowo zawieranych umów osiągnął poziom 6,9 dt za 1 ha. Biorąc pod uwagę spadek ceny pszenicy, która w I półroczu 2008 r. kosztowała 87,75 zł (wg GUS) za 1 dt, a w II połowie roku 53,70 zł/dt warto zaznaczyć, że rata, którą dzierżawcy płacą na wiosnę jest o wiele niższa od jesiennej. Wysokość czynszu w 2008 r. potwierdza niewielki wzrost tej kwoty w porównaniu z rokiem 2007.

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. I Międzynarodowe Targi Turystyki i Agroturystyki w Kielcach

W dniach 17-19 kwietnia 2009 roku w Kielcach odbyły się **I Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL**. Organizatorami wydarzenia byli: Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego oraz Targi Kielce i Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach.

W targach uczestniczyło blisko 80 wystawców z najpiękniejszych zakątków Polski i Europy Wschodniej. Zwiedzający mogli zapoznać się z szeroką ofertą gospodarstw agroturystycznych, kuchnią regionalną, dorobkiem w zakresie rzemiosła, folkloru, obrzędu oraz życia codziennego i tradycją wiejską.

Jednocześnie podczas trwania targów odbyła się dwudniowa **Międzynarodowa Konferencja Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki pod hasłem „Perspektywy rozwoju i promocji turystyki wiejskiej i agroturystyki w Polsce”**. Przedsięwzięcie cieszyło się ogromnym powodzeniem. W Konferencji wzięło udział przeszło 300 osób, w tym około 30 gości zagranicznych z 9 krajów. Wiodącymi tematami poruszonymi podczas Konferencji były: „Ocena stanu turystyki wiejskiej i agroturystyki w Polsce”, „Zarządzanie marketingowe ofertą turystyczną na obszarach wiejskich”, „Dziedzictwo kulturowe w innowacyjnych produktach turystycznych”, „Dziedzictwo kulinarne a turystyka”. Ważnym elementem były również towarzyszące konferencji - warsztaty branżowe oraz wizyty studyjne.

W imprezie targowej udział wzięły Lokalne Grupy Działania, Regionalne i Lokalne Organizacje Turystyczne oraz stowarzyszenia agroturystyczne z obszaru całego kraju.

Województwo Warmińsko-Mazurskiego czynnie uczestniczyło w imprezie targowej, prezentując swoją szeroką ofertę walorów krajoznawczych i turystycznych, regionalną żywność, rodzimy folklor, rzemiosło oraz inicjatywy lokalnych społeczności. Odpowiedzialnym za przygotowanie stoiska regionalnego był Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Region nasz reprezentowały: Stowarzyszenie „Łączy Nas Kanał Elbląski LGD” w Elblągu, Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Aniołowo, Stowarzyszenie „Konik Mazurski”, Przedsiębiorstwo Społeczne „Garncarska Wioska”, Pan Józef Bogdaszewski z pracowni rzeźbiarskiej „Pasja” oraz reprezentanci Regionalnej Organizacji Turystycznej. Udział naszego województwa w targach uświetniły występy Pana Mirosława Bogdanowicza, reprezentanta Zespołu Śpiewaczego „RESZELANIE“, który kultywując tradycje Warmiaków i Mazurów przedstawił swój dorobek artystyczny wykonując suity pieśni regionalnych. Dodatkowo na stoisku rozdawane były broszury, ulotki, materiały reklamowe z zakresu turystyki regionu warmińsko-mazurskiego.

Stoisko Warmii i Mazur zaprezentowało się na imprezie targowej bardzo korzystnie i wykwintnie. Przyciągało wzrok bogatą aranżacją i kolorowym wystrojem, co zauważyli także organizatorzy przyznając regionowi Warmii i Mazur **II miejsce w Konkursie na najciekawsze stoisko I Międzynarodowych Targów Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL** oraz nagrodę pieniężną w wysokości 1 000 zł.

Jednocześnie w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zorganizowany został wyjazd studyjny, w którym udział wzięli pracownicy Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa oraz przedstawiciele Lokalnych Grup działania z naszego województwa. Zgodnie z programem wyjazdu, oprócz zwiedzania obiektów targowych uczestnicy wyjazdu wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki pt. „Perspektywy rozwoju i promocji turystyki wiejskiej i agroturystyki w Polsce”.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.